

مدیریت ورزشی _ مرداد و شهریور ۱۳۹۵
دوره ۸، شماره ۳، ص: ۴۰۷-۴۲۰
تاریخ دریافت: ۹۴/۰۱/۱۹
تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۳/۱۸

تعیین روایی و پایایی پرسشنامه جهت گیری اخلاقی در دانشجویان ورزشکار

ابوالفضل فراهانی^۱ - رامین ایرجی نقندر^{۲*}

۱. استاد، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، ۲. دانشجوی دکتری، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تعیین روایی و پایایی پرسشنامه جهت گیری اخلاقی در دانشجویان ورزشکار بود. جامعه آماری شامل دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد (N=۴۵۰) بود که از بین آنها ۱۸۶ آزمودنی به شکل تصادفی به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار اندازه گیری پرسشنامه ۱۴ سؤالی جهت گیری اخلاقی (میلتادیس، ۲۰۱۰) بود که دارای دو مؤلفه (اخلاق وظیفه شناسی و اخلاق غایت شناسی) است. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه پس از ترجمه توسط استادان متخصص مدیریت ورزشی تأیید شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها، از شاخص های توصیفی برای توصیف داده ها، از آلفای کرونباخ برای تعیین همسانی درونی و از تحلیل عاملی تأییدی برای تعیین روایی سازه استفاده شد. یافته ها نشان دهنده همسانی درونی ($\alpha=0/72$) برای پرسشنامه جهت گیری اخلاقی بود. در خصوص روایی سازه و براساس میزان روابط و T-value، تمامی سؤالات رابطه معناداری با مؤلفه ها داشتند و توانستند پیشگوی خوبی برای مؤلفه خود باشند. شاخص های نسبت χ^2 به df (۴/۶۴) و $RMSEA=0/060$ هم برازش مدل را تأیید کردند. همچنین تمامی مؤلفه ها پیشگوی خوبی برای مفهوم جهت گیری اخلاقی بودند. در نتیجه روایی درونی و بیرونی مدل "جهت گیری اخلاقی" تأیید شد. در نهایت می توان گفت که پرسشنامه جهت گیری اخلاقی در ورزش ابزار اندازه گیری معتبر و پایاست که می توان برای ارزیابی جهت گیری اخلاقی دانشجویان ورزشکار از آن استفاده کرد و نتایج باثباتی هم به دست آورد.

واژه های کلیدی

پایایی، جهت گیری اخلاقی، دانشجو، روایی، ورزشکار.

مقدمه

امروزه تأکید و لزوم توجه به ارزش‌های اخلاقی و به‌ویژه حمایت از رفتارهای اخلاقی در سراسر دنیا رو به افزایش است. این موضوع به لحاظ پژوهشی در تعداد تحقیقاتی که در سال‌های اخیر در حوزه ارتباط رفتارهای اخلاقی با سایر متغیرها در نشریات علمی-پژوهشی چاپ شده، واضح است؛ این توجه نشانه زنده شدن دوباره نیاز به معیارهای اخلاقی به‌منظور راهنمایی رفتارهای انسانی است (۱۷). پیچیده‌تر شدن هرچه بیشتر ارگان‌های مختلف و گسترش میزان رفتارهای غیراخلاقی در محیط‌های کاری، توجه مدیران را به ایجاد و حفظ جو کاری اخلاقی در همه سازمان‌ها ضروری کرده است (۲). به نظر لانگ لویس^۱ (۲۰۰۷) اخلاق می‌تواند تأثیرات مهمی در حمایت از هویت‌بخشی افراد و همچنین بقای فرهنگی آنها داشته باشد (۲۰). در دنیای کنونی، کشورهای توسعه‌یافته، اخلاق را به‌عنوان یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر توسعه و پیشرفت کشورها مطرح می‌کنند و بررسی آن قسمتی از پژوهش‌های جامعه‌شناسی را شکل می‌دهد (۸). از طرفی شکل‌گیری رفتارهای غیراخلاقی در سازمان‌های مختلف از جمله مهم‌ترین معضلات دنیای کنونی است و افراد مختلف همواره بر توسعه و پیشرفت سطح اخلاق تأکید می‌کنند. ایجاد رفتارهای غیراخلاقی در بین نهادهای عمومی جامعه، با توجه به گستردگی و اهمیت آنها، ممکن است با بحران‌های مهمی روبه‌رو شود، زیرا اعتماد عمومی نهادها را دچار خدشه کند (۷). مارکوس و پریرا^۲ (۲۰۰۹) به این نتیجه رسیدند که بین جهت‌گیری اخلاقی با قضاوت‌های اخلاقی افراد رابطه معناداری وجود دارد (۲۱). یکی از مؤلفه‌های مطرح در این زمینه اخلاق وظیفه‌شناسی می‌باشد که عبارت است از انجام تعهدات و وظایف منطبق با قواعد اخلاقی که در آن موضوع مطرح است. در واقع چنین اقدامات اخلاقی باید با قوانین یا عرف انطباق داشته باشد. بعد دیگر، اخلاق غایت‌شناسی است که بر مشروعیت داشتن و عدالت تمرکز دارد (۲۲).

در سالیان اخیر پژوهشگران همواره در پی شناسایی راه‌هایی برای بررسی و ارتقای سطح قضاوت‌های اخلاقی در بین افراد مختلف‌اند. از طرفی حساسیت موضوعات اخلاقی و محدودیت‌های پژوهشی در این زمینه، پژوهش در عرصه اخلاق ورزشی را با سختی‌هایی روبه‌رو کرده است (۴). در این زمینه دانشگاه‌ها همواره با چالش‌های اخلاقی مواجه‌اند و در پی آن با توجه به توسعه جهانی شدن علم، ایجاد زبانی مشترک در بعد اخلاق و آن هم در معیار جهانی بیش از پیش احساس می‌شود (۳). دانشجویان از

1. Langlois

2. Marques & Pereira

مهم‌ترین مجموعه‌های انسانی در هر جامعه‌ای محسوب می‌شوند. در این خصوص انتقال و توسعه ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی یکی از مهم‌ترین وظایف مراکز دانشگاهی است (۵). دانستن وضعیت موجود و همچنین عوامل اثرگذار بر نگرش اخلاقی دانشجویان به سیاست‌گذاری مناسب و لحاظ کردن دوره‌های آموزشی در طی تحصیل دانشجویان کمک می‌کند (۱).

پیشرفت همه‌جانبه تربیت بدنی و علوم ورزشی در دهه‌های اخیر، میدان عمل دست‌اندرکاران ورزش را وسعت می‌بخشد و مسائل عمیق اخلاقی را مطرح می‌کند، از این‌رو وظیفه اخلاق ورزشی با وسعت یافتن عرصه نگرش انسان سنگین‌تر شده و انتظارات بیشتری در فکر مدیران، مربیان، ورزشکاران و دانشجویان تربیت بدنی پدید آمده است (۶). به نظر بارتلس^۱ (۲۰۰۷) دانشجویان تربیت بدنی به‌عنوان یکی از عوامل توسعه ورزش در کشورها مطرح‌اند و در این زمینه باید توانایی شناسایی رفتارهای غیراخلاقی را داشته باشند؛ زیرا آنها به‌عنوان دست‌اندرکاران و مسئولان ورزش باید با نحوه تصمیم‌گیری اخلاقی آشنایی داشته باشند (۱۲). باردلی^۲ (۲۰۰۷) به ساخت پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش پرداخت و با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی روایی سازه پرسشنامه را تأیید کرد. همچنین پایایی پرسشنامه را با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ $\alpha=0/95$ گزارش کرد (۱۳). ژوبا^۳ (۲۰۰۸) پرسشنامه‌ای را برای بررسی استدلال اخلاقی ورزشکاران از دوپینگ طراحی و پنج مؤلفه را شناسایی کرد که در بین آنها به حوزه‌های اخلاقی، قانونی و تفریحی مواد نیروزا در ورزش اشاره شده است (۱۸). به زعم په‌پاس^۴ (۲۰۰۹) به دلیل ماهیت پویا و متغیر سازمان‌های آموزشی همانند دانشگاه‌ها، ضروری است که افراد فعال در این حوزه پیوسته اخلاق را ارزیابی کنند و به آن توجه خاصی داشته باشند (۲۳).

میلتیادیس^۵ (۲۰۱۰) در پژوهش روی ۲۶۹ نفر از دانشجویان تربیت بدنی ساختار عاملی پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی را با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی در حد مطلوب گزارش کرد. همچنین پایایی مؤلفه‌های اخلاق وظیفه‌شناسی و اخلاق غایت‌شناسی را $\alpha=0/78$ و $\alpha=0/74$ گزارش کردند. از طرفی با استفاده از آزمون خوبی برازش، برازندگی مدل جهت‌گیری اخلاقی با دو مؤلفه مورد آزمون قرار گرفت (۲۲). کورین^۶ و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی روی دانشجویان، ساختار عاملی پرسشنامه عدم مشارکت

-
1. Bartels
 2. Boardley
 3. Gwebu
 4. Peppas
 5. Miltiadis
 6. Corrion

اخلاقی در ورزش را تأیید کردند. همچنین برانزنگی مدل با استفاده از شاخص‌های خوبی برازش تأیید شد (۱۶). آندریو^۱ (۲۰۱۱) در پژوهشی با استفاده از پرسشنامه جهت‌گیری هدف رابرتز^۲ (۱۹۹۸) پایایی مؤلفه‌های وظیفه و غایت را به ترتیب $\alpha=0/82$ و $\alpha=0/87$ اعلام کرد (۹). چریستین^۳ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی در آمریکا رویی سازه پرسشنامه عدم مشارکت اخلاقی را با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، تأیید و پایایی پرسشنامه را $\alpha=0/78$ گزارش کردند (۱۵).

شناخت علمی عوامل مؤثر بر توسعه اخلاق دانشجویان و مشخص کردن ابعاد مختلف آن به دلیل نقش مهمی که در تحقق پیشرفت همه‌جانبه و ارتقای سطح کیفی دانشجویان دارد و بی‌توجهی به مشکلات موجود در نظام دانشگاهی، موجب بروز نارضایتی در برخی زمینه‌ها شده است. از طرفی با توجه به پژوهش‌های متعددی انجام‌گرفته با استفاده از پرسشنامه و به روش میدانی، طراحی و تعیین روایی و پایایی پرسشنامه‌ها، زمان‌بر و پرهزینه است؛ اگر پرسشنامه‌ای در دسترس باشد و روایی و پایایی آن تأیید شده باشد، سبب تسریع انجام پژوهش‌ها و همچنین کاهش هزینه‌های اجرای پژوهش می‌شود. در خصوص موضوع جهت‌گیری اخلاقی در ورزش، وجود پرسشنامه‌ای معتبر و پایا که بومی‌سازی شده و روان‌سنجی آن در جامعه ایرانی تأیید شده باشد، کمک بسیار بزرگی به بررسی جهت‌گیری اخلاقی در ورزش خواهد کرد؛ از این رو نبود پرسشنامه‌ای مناسب به‌منظور بررسی جهت‌گیری اخلاقی در ورزش برای پژوهشگرانی که به تحقیق در حوزه اخلاق در ورزش علاقه‌مندند، ضروری است. ترجمه، انطباق^۴ و هنجاریابی ابزار استاندارد، فرصت سودمندی را برای آزمون کاربردپذیری ابزار در جوامع دیگر فراهم می‌آورد. یک گام اساسی در اثبات کاربردپذیری یک ابزار در جوامع دیگر، آزمون این مسئله است که آیا الگوی مشکلات همایندی^۵ که به‌وسیله ابزار در یک جامعه شناسایی شده است، با الگوهای شناسایی‌شده توسط آن ابزار در جوامع دیگر برازش^۶ دارد. در نهایت از آنجا که ممکن است ترجمه پرسشنامه‌ها به تغییر واژه‌های اصلی آن منجر شود یا اینکه به لحاظ فرهنگی دستخوش تغییراتی شود، در این پژوهش پژوهشگر به دنبال پاسخ به این پرسش است که آیا ترجمه فارسی پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در جامعه دانشجویان ورزشکار به لحاظ ساختار عاملی روایی و پایایی مطلوبی دارد؟

-
2. Andrew
 3. Robertes
 4. Corrion
 5. Adaptation
 6. Co – occurring
 7. Fit

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق از نظر هدف کاربردی، به لحاظ جمع‌آوری داده‌ها توصیفی و به‌طور مشخص متکی بر مدل اندازه‌گیری {مدل معادلات ساختاری^۱ (SEM)} مبتنی بر کوواریانس می‌باشد و به‌صورت میدانی اجرا شده است.

جامعه آماری پژوهش دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد (N=۴۵۰) بودند. بر پایه پیشنهاد بنتلر و چو^۲ (۱۹۸۸) و جیمز استیونس^۳ در نظر گرفتن ۱۵ نمونه برای هر متغیر پیش‌بین در تحلیل رگرسیون چندمتغیره با روش کمترین مجذورات استاندارد، یک قاعده سرانگشتی خوب به‌شمار می‌رود، از این رو چون معادلات ساختاری در برخی جنبه‌ها کاملاً مرتبط با رگرسیون چندمتغیره است، تعداد ۱۵ نمونه به ازای هر سؤال پرسشنامه در معادلات ساختاری غیرمنطقی نیست. در این پژوهش با توجه به اینکه پرسشنامه از ۱۴ سؤال تشکیل شده است، پژوهشگر ۲۱۰ نمونه برای این پژوهش انتخاب کرد که به‌صورت تصادفی ساده انتخاب شدند و پس از توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، در نهایت ۱۸۶ پرسشنامه (۰/۸۹) کامل بود و تجزیه و تحلیل نهایی شد. به‌منظور مدیریت داده‌های پرت، با توجه به اینکه تعداد موارد گمشده بسیار اندک (کمتر از ۵ درصد) بود، از یکی از روش‌های پیش‌تجربی استفاده شد و آن عبارت بود از جایگزین ساختن داده‌های گمشده با میانگین متغیر مربوطه. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در ورزش ساخته میلتیادیس^۴ (۲۰۱۰) که مشتمل بر ۱۴ سؤال و دارای دو مؤلفه "اخلاق وظیفه‌شناسی"^۵ (سؤال‌های ۱ تا ۷) و "اخلاق غایت‌شناسی"^۶ (سؤال‌های ۸ تا ۱۴) است، استفاده شد. پرسشنامه از نوع پاسخ بسته بوده و مقیاس اندازه‌گیری سؤال‌ها لیکرت است. سؤال‌ها ۹ گزینه‌ای و روش امتیازگذاری به‌ترتیب از کاملاً مخالف=۱ تا کاملاً موافق=۹ است. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با استفاده از روش استاندارد ترجمه-بازترجمه تعیین شد. بدین صورت که ابتدا پرسشنامه توسط متخصصان زبان انگلیسی به فارسی ترجمه و پس از آن دوباره به انگلیسی برگردانده شد. سپس با تطبیق متون ترجمه‌شده و متن اصلی، پرسشنامه نهایی تدوین و در اختیار ده تن از استادان متخصص مدیریت و روان‌شناسی ورزش قرار گرفت و با اعمال

1. Structural Equation Model
2. Bentler & Chou
3. James Stevens
4. Miltiadis
5. Deontological ethics
6. Teleological ethics

نظریات اصلاحی آنها در نهایت پرسشنامه نهایی تدوین و در بین نمونه آماری توزیع شد (۲۲). به منظور توصیف آماری داده‌ها از شاخص‌های توصیفی و به منظور تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌های تحقیق از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. برای تعیین همسانی درونی پرسشنامه و خرده مقیاس‌ها (مؤلفه‌ها) از تحلیل عاملی تأییدی^۱ (CFA) مبتنی بر مدل معادلات ساختاری براساس میزان رابطه و T-Value برای بیان بسط مدل خطی کلی^۲ (GLM) به منظور تعیین روایی سازه^۳ پرسشنامه استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای آماری SPSS و LISREL در سطح معناداری $P \leq 0/05$ انجام گرفت.

نتایج و یافته‌های پژوهش

نتایج نشان داد که از مجموع ۱۸۶ پاسخ‌دهنده‌ای که در پژوهش شرکت کردند، ۱۱۸ نفر (۶۳/۴ درصد) مرد و ۶۸ نفر (۳۶/۶ درصد) زن بودند. نتایج نشان داد ۱۳۵ نفر (۷۲/۶ درصد) مجرد و ۵۱ نفر (۲۷/۴ درصد) متأهل هستند. میانگین سنی پاسخ‌دهندگان $28/17 \pm 6/44$ بود. براساس نتایج پژوهش، ۱۴۰ نفر (۷۵/۳ درصد) در مقطع لیسانس، ۲۹ نفر (۱۵/۶ درصد) در مقطع فوق لیسانس و ۱۷ نفر (۹/۱ درصد) در مقطع دکتری بودند. همچنین ۱۰۷ نفر (۵۷/۵ درصد) از دانشجویان در رشته‌های تیمی و ۷۹ نفر (۴۲/۵ درصد) در رشته‌های انفرادی مشغول فعالیت ورزشی بودند. میانگین سابقه ورزشی پاسخ‌دهندگان $8/83 \pm 5/73$ بود.

با توجه به نتایج جدول ۱، همسانی درونی پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی $\alpha = 0/72$ است. همچنین همسانی درونی مؤلفه‌های اخلاق و وظیفه‌شناسی $\alpha = 0/74$ و اخلاق غایت‌شناسی $\alpha = 0/70$ است که بیانگر از همسانی درونی مطلوب پرسشنامه می‌باشد.

جدول ۱. نتایج همسانی درونی پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی

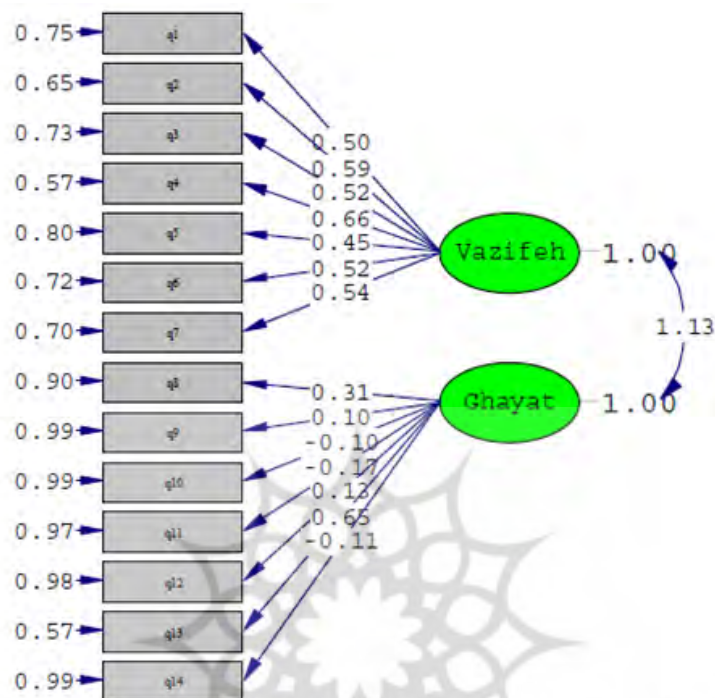
ردیف	متغیرها	تعداد سؤال‌ها	مقدار آلفا
۱	مفهوم جهت‌گیری اخلاقی	۱۴	۰/۷۲
۲	مؤلفه‌ها اخلاق و وظیفه‌شناسی	۷	۰/۷۴
۳	مؤلفه‌ها اخلاق غایت‌شناسی	۷	۰/۷۰

1. Confirmatory factor analysis
2. General Linear Model
3. Construct Validity

با توجه به نتایج جدول ۲ و شکل ۱، تمامی رابطه‌های سؤال‌های ۱ تا ۷ با مؤلفه اخلاق وظیفه‌شناسی و سؤال‌های ۸ تا ۱۴ با مؤلفه اخلاق غایت‌شناسی معنادار است، به طوری که در مؤلفه اخلاق وظیفه‌شناسی، سؤال ۴ (به حریفان خود احترام می‌گذارم) و در مؤلفه اخلاق غایت‌شناسی، سؤال ۱۳ (قدرت داشتن شجاعت را دارم) اهمیت بیشتری دارند.

جدول ۲. ارتباط بین شاخص‌ها با مؤلفه‌های پرسشنامه جهت گیری اخلاقی

ردیف	شاخص‌ها	مؤلفه-ها	بار عاملی	ضریب تعیین	T-value	نتیجه
۱	تمایل دارم که قوانین برای همه در یک سطح اجرا شود.		۰/۵۰	۰/۲۵	۴۰/۵۴	تأیید
۲	تخلفات خودم را قبول می‌کنم.		۰/۵۹	۰/۳۵	۳۶/۸۳	تأیید
۳	خطاهای خودم را می‌پذیرم.	اخلاق	۰/۵۲	۰/۲۷	۳۲/۸۱	تأیید
۴	به حریفان خود احترام می‌گذارم.	وظیفه	۰/۶۶	۰/۴۳	۳۸/۶۱	تأیید
۵	تمایل ندارم، بزرگی (مقام) حریفان تنزل پیدا کند.	شناسی	۰/۴۵	۰/۲	۳۴/۲۳	تأیید
۶	رقابت جوانمردانه را می‌پذیرم.		۰/۵۲	۰/۲۸	۳۲/۸۱	تأیید
۷	از تصمیمات و عقاید داوران پیروی می‌کنم.		۰/۵۴	۰/۳	۳۲/۶۷	تأیید
۸	تلاش می‌کنم که جایزه را کسب کنم.		۰/۳۱	۰/۰۹	۱۸/۷۵	تأیید
۹	رضایت از خواسته‌های تیم خود را پیگیری می‌کنم.		۰/۱۰	۰/۰۱۱	۵/۹۳	تأیید
۱۰	برای کمک به تیم خود تلاش می‌کنم.	اخلاق	-۰/۱۰	۰/۰۱۱	-۴/۷۵	تأیید
۱۱	برای بهبود مهارت‌هایم فقط تلاش می‌کنم.	غایت	-۰/۱۷	۰/۰۲۹	-۸/۵۱	تأیید
۱۲	به داشتن فضیلت (پرهیزکاری) خودم اعتماد دارم (خوداحترامی)	شناسی	۰/۱۳	۰/۰۱۷	۵/۰۴	تأیید
۱۳	قدرت داشتن شجاعت را دارم.		۰/۶۵	۰/۴۳	۲۰/۸۲	تأیید
۱۴	دستیابی به اهداف خودم را پیگیری می‌کنم.		-۰/۱۱	۰/۰۱۲	-۶/۸	تأیید

Chi-Square=297.89, df=64, P-value=0.00000, RMSEA=0.061

شکل ۱. تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول: بار عاملی و واریانس خطای مدل اندازه‌گیری پرسشنامه

با توجه به نتایج بار عاملی^۱ و T-Value حاصل از جدول ۳، بین مؤلفه‌های اخلاق و وظیفه‌شناسی با اخلاق غایت‌شناسی (PC=۱/۱۳، T-Value=۲۳/۵۶) رابطه معناداری وجود دارد؛ ملاک معناداری T-Value=±۱/۹۶.

جدول ۳. ارتباط بین مؤلفه‌های پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی

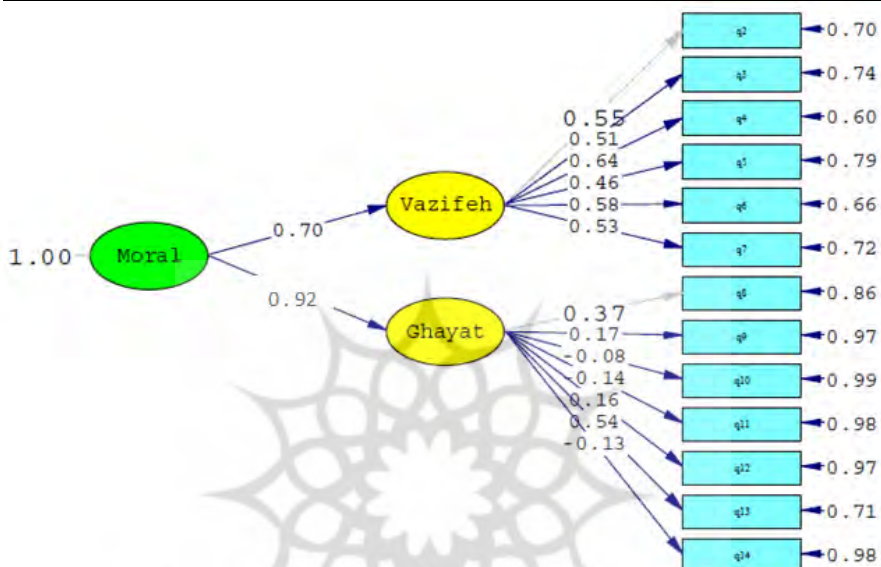
ردیف	مؤلفه‌ها	بار عاملی	T-Value
۱	اخلاق وظیفه‌شناسی	۰/۸۴	۲۳/۵۶

براساس میزان رابطه و T-Value، مؤلفه‌های دوگانه با مفهوم جهت‌گیری اخلاقی قیدشده در جدول ۴ و شکل ۲، مشخص می‌شود که رابطه بین هر مؤلفه با مقیاس جهت‌گیری اخلاقی مورد تأیید است؛ ملاک معناداری T-Value=±۱/۹۶.

1. Factor Loading

جدول ۴. رابطه بین مؤلفه‌ها با مفهوم جهت‌گیری اخلاقی

ردیف	مؤلفه‌ها	مفهوم	بار عاملی	ضریب تعیین	T-Value	نتیجه
۱	اخلاق وظیفه‌شناسی	جهت‌گیری	۰/۶۹	۰/۵	۲۲/۶۱	تأیید
۲	اخلاق غایت‌شناسی	اخلاقی	۰/۹۲	۰/۸۵	۳۵/۹۹	تأیید

Chi-Square=292.78, df=63, P-value=0.00000, RMSEA=0.060

شکل ۲. تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم: بار عاملی و واریانس خطای مدل ساختاری پرسشنامه

آزمون خوبی (نیکویی) برازش^۱

در آزمون خوبی برازش، تناسب مجموعه داده‌ها بررسی می‌شود که با توجه به جدول ۵، نسبت χ^2 به df (۴/۶۴) و ریشه میانگین مجذور خطای تقریبی (RMSEA)^۲ که برابر با ۰/۰۶۰ است، بنابراین مدل ساختاری از برازش لازم برخوردار است. همچنین شاخص‌های RMR ۳=۰/۳۱، GFI ۴=۰/۹۰، CFI ۵=۱/۰۰، $NNFI$ ۶=۱/۱۲، IFI ۷=۱/۰۹ ذکر شده. تناسب مدل را تأیید کردند، از این‌رو مدل جهت‌گیری اخلاقی از لحاظ شاخص‌های برازش

1. Goodness of Fit statistic
2. Root mean square Error of Approximation
3. Root Mean Square Residual
4. Goodness of Fit Index
1. Incremental Fit Index
2. Non-Normed Fit Index
3. Comparative Fit Index

مناسب است و تمامی ۱۴ سؤال و ۲ مؤلفه مطرح شده می‌توانند در مدل جهت‌گیری اخلاقی مجتمع شوند.

جدول ۵. مقادیر شاخص‌های آزمون خوبی برازش

متغیر	df / X ²	RMSEA	RMR	GFI	IFI	NNFI	CFI
جهت‌گیری اخلاقی	۴/۶۴	۰/۰۶۰	۰/۳۱	۰/۹۰	۱/۰۹	۱/۱۲	۱/۰۰
معیار قابل قبول	کمتر از ۵	کمتر از ۰/۱	کمتر از ۰/۵	بالاتر از ۰/۹۰	بالاتر از ۰/۹۰	بالاتر از ۰/۹۰	بالاتر از ۰/۹۰

بحث و نتیجه‌گیری

در سال‌های اخیر با توجه به گستره فعالیت‌های پژوهشی در زمینه اخلاق ورزشی، نبود پرسشنامه مناسب و مطلوب به‌منظور ارزیابی جهت‌گیری اخلاقی ورزشکاران در محیط‌های ورزشی که قابلیت اطمینان و اعتبار قابل قبولی داشته باشد، به‌خصوص برای استفاده در محیط‌های ورزشی کشور ایران، برای کسانی که به این ویژگی‌ها اهمیت خاصی می‌دهند، بیش از گذشته احساس می‌شود؛ از این‌رو هدف از این پژوهش تعیین روایی و پایایی پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی به‌طور خاص در حوزه دانشجویان ورزشکار بود که شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی معتبر و پایا داشته باشد. براساس گفته بورنز^۱ (۱۹۹۹) با توجه به این موضوع که اساس و مبنای اجرای فعالیت‌های تحقیقاتی استفاده از ابزار اندازه‌گیری معتبر و پایاست و توضیح و تفسیر نتایج پژوهش به اعتبار ابزار به‌کاررفته بستگی دارد، پژوهشگران باید نسبت به اعتبار ابزارها اطمینان حاصل کنند (۱۴). در این زمینه مهم‌ترین مرحله در تعیین روایی پرسشنامه‌ها با زمینه فرهنگی متفاوت، تعیین روایی سازه پرسشنامه است که در این زمینه استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بهترین ابزار است. براساس گفته باربارا و ویلیام^۲ (۲۰۰۵) در تحلیل عاملی تأییدی، الگوهای نظری خاصی با هم مقایسه می‌شوند و در واقع روش مفید و سودمندی برای بازنگری ابزار مناسب جهت انجام پژوهش‌هاست (۱۱).

به‌منظور تعیین روایی صوری و محتوایی پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در ورزش از روش استاندارد ترجمه و بازترجمه و همچنین نظر متخصصان استفاده شد و در نهایت پس از اصلاحیه‌های پیشنهادی، پرسشنامه نهایی تهیه و تدوین شد. بانویل^۳ و همکاران (۲۰۰۰) بر این عقیده‌اند که این روش برای

1. Burns
2. Barbara & William
3. Banville

استفاده از ابزار خارجی با بستر فرهنگی متفاوت، روشی مناسب و قابل قبول است (۱۰). نتایج به‌دست‌آمده در خصوص همسانی درونی پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی حاکی از آن بود که ضریب آلفای کرونباخ به‌عنوان شاخص همسانی درونی کل سؤال‌ها برابر $\alpha=0/72$ است که نشان می‌دهد فقط ۲۸ درصد واریانس نمره‌ها در اثر خطای اندازه‌گیری بوده است. همچنین همسانی درونی مؤلفه‌های اخلاق وظیفه‌شناسی ($\alpha=0/74$) و اخلاق غایت‌شناسی ($\alpha=0/70$) بود که با نتایج پژوهش میلیتادیس (۲۰۱۰) همخوانی دارد. بدین ترتیب، همسانی درونی هر دو مؤلفه بالاتر از حد نصاب (۰/۷۰) است که نشان می‌دهد در سطح مطلوبی است، بنابراین خطای اندازه‌گیری در حداقل میزان بوده است. براساس این نتیجه می‌توان گفت که پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی ابزار اندازه‌گیری معتبری است که به پژوهشگران مدیریت ورزشی، در ارزیابی اخلاق دانشجویان تربیت بدنی کمک خواهد کرد. مؤلفه‌هایی مشابه با مؤلفه‌های پژوهش حاضر در پژوهش‌های دیگری سنجش شده است، که در این زمینه میلیتادیس (۲۰۱۰) در پژوهشی پایایی مؤلفه‌های اخلاق وظیفه‌شناسی و اخلاق غایت‌شناسی را $\alpha=0/78$ و $\alpha=0/74$ به‌دست آورد (۲۲). باردلی (۲۰۰۷) در پژوهشی همسانی درونی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی را $\alpha=0/95$ گزارش کرد (۱۳). آندریو (۲۰۱۱) در پژوهشی با استفاده از پرسشنامه جهت‌گیری هدف رابرتز^۱ (۱۹۹۸) پایایی مؤلفه‌های وظیفه و غایت را به ترتیب $\alpha=0/82$ و $\alpha=0/87$ گزارش کرد (۹).

نتایج به‌دست‌آمده درباره‌ی روایی سازه پرسشنامه و قدرت پیشگویی سؤال‌ها، نتایج مقادیر T-Value و همین‌طور میزان رابطه‌ها در تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که تمامی ۱۴ سؤال به‌خوبی توانستند پیشگوی معناداری ($T\text{-Value}=\pm 1/96$) برای مؤلفه‌های خود باشند. بنابراین تمامی سؤال‌ها موجب تأیید ساختار نظری پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی شد که با نتایج پژوهش میلیتادیس (۲۰۱۰) همخوانی دارد (۲۲)؛ از این‌رو با مقادیر (T-Value) به‌دست‌آمده برای سؤال‌ها، روایی بیرونی و مقادیر برآورد "رابطه" روایی درونی سؤال‌ها تأیید شد. در این زمینه نتایج نشان داد که در مؤلفه اخلاق وظیفه‌شناسی، سؤال ۴ (به حریفان خود احترام می‌گذارم) و در مؤلفه اخلاق غایت‌شناسی، سؤال ۱۳ (قدرت داشتن شجاعت را دارم) اهمیت بیشتری دارند که با نتایج پژوهش میلیتادیس (۲۰۱۰) مغایر است (۲۲). علت مغایرت را شاید بتوان به وجود شرایط فرهنگی و اخلاقی متفاوت در کشورهای مختلف نسبت داد. براساس این یافته‌ها می‌توان گفت توجه کردن به دو موضوع احترام و شجاعت می‌تواند

شرایط بروز اخلاق را در ورزشکاران به وجود آورد.

با آزمون فرض ارتباط بین مؤلفه‌های جهت‌گیری اخلاقی، مشخص شد که بین اخلاق وظیفه‌شناسی با اخلاق غایت‌شناسی ($PC=1/13$, $T\text{-Value}=23/56$) رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین با توجه به مقادیر بار عاملی و $T\text{-value}$ مرتبط با روابط بین دو مؤلفه جهت‌گیری اخلاقی، روایی درونی و بیرونی آنها تأیید می‌شود.

از آنجا که مدل کامل معادلات ساختاری شامل دو متغیر مکنون^۱ و آشکار^۲ است، پارامترهای مدل باید از طریق پیوند بین واریانس‌ها و کوواریانس‌های متغیرهای مشاهده‌شده برآورد شده و مناسبت و کفایت روان‌سنجی اندازه‌ها در تحلیل، آزمون شود. بدین منظور نتایج آزمون خوبی برازش برای پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که شاخص نسبت X^2 به df برابر با $4/64$ و ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) برابر با $0/060$ است که می‌توان گفت مدل جهت‌گیری اخلاقی با دو مؤلفه از برازش خوبی در سطح جامعه دانشجویان تربیت بدنی برخوردار است. همچنین مقادیر شاخص واریانس باقیمانده و کوواریانس $RMR=0/31$ ، شاخص برازندگی برای ارزیابی مقدار نسبی واریانس و کوواریانس $GFI=0/90$ ، شاخص برازندگی فزاینده $IFI=0/90$ ، شاخص برازندگی نرم‌شده برای مقایسه مدل مورد نظر با مدل بدون رابطه‌های $NNFI=1/12$ و شاخص برازندگی تطبیقی $CFI=1/00$ برازش مدل را تأیید کردند که با نتایج پژوهش میلیتادیس (۲۰۱۰) همخوانی دارد (۲۲). هو و بتلر^۳ (۱۹۹۹) بیان داشتند که شاخص‌های چندگانه، ارزیابی جامعی از برازش مدل را ارائه می‌دهند (۱۹). با توجه به این نتایج تمام مؤلفه‌های پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در ورزشکاران مختلف و با فرهنگ‌های متفاوت می‌توانند به‌عنوان یک مدل کلی نیز مجتمع شوند.

نتایج به‌دست‌آمده در خصوص بررسی ارتباط مؤلفه‌ها با مفهوم جهت‌گیری اخلاقی، نشان داد که تمامی مؤلفه‌ها؛ اخلاق وظیفه‌شناسی ($PC=0/70$, $T\text{-Value}=22/61$)، اخلاق غایت‌شناسی ($PC=1/8$, $T\text{-Value}=35/99$) با مفهوم جهت‌گیری اخلاقی معنادار است که با نتایج پژوهش میلیتادیس (۲۰۱۰) همخوانی دارد (۲۲). بنابراین هر دو مؤلفه می‌توانند پیشگوی خوبی برای مفهوم کلی "جهت‌گیری اخلاقی در ورزش" باشند. در نتیجه روایی درونی و روایی بیرونی مدل مفهومی (جهت‌گیری اخلاقی در ورزش) تأیید می‌شود.

1. Latent
2. Manifest
3. Hu & Bentler

در نهایت با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان گفت که پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در ورزش ابزار اندازه‌گیری معتبر و پایاست که می‌توان برای ارزیابی جهت‌گیری اخلاقی دانشجویان ورزشکار رشته تربیت بدنی از آن استفاده کرد و نتایج باثباتی هم به دست آورد. به عبارتی دیگر، داده‌های جمع‌آوری شده از طریق این پرسشنامه، اطلاعات معتبری در خصوص جهت‌گیری اخلاقی در ورزش ارائه می‌دهد. همچنین پژوهشگران حوزه مدیریت و روان‌شناسی ورزش می‌توانند از پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در ورزش براساس مدل دومؤلفه‌ای، به‌عنوان پرسشنامه‌ای مطلوب و مناسب در سایر حوزه‌های مختلف ورزشی از آن استفاده کرده و به یافته‌های حاصل از آن تکیه کنند.

منابع و مأخذ

۱. حسنقلی‌پور، طهمورث؛ دهقان نیری، محمود؛ میرمهدی، سید مهدی (۱۳۹۰). «بررسی عوامل مؤثر بر نگرش اخلاقی دانشجویان مدیریت»، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، ۶(۴)، ص ۳۴-۲۲.
۲. رحیم‌نیا، فریبرز؛ نیکخواه فرخانی، زهرا (۱۳۹۰). «تأثیر جو اخلاقی سازمان بر هویت سازمانی و تمایل به ترک خدمت فروشنندگان»، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، ۴، ص ۱۱-۱.
۳. شالباف، عذرا (۱۳۸۸). «نگاهی به معضلات و الگوهای راهبردی ترویج اخلاق در سازمان‌های آموزشی»، ۱۴(۲)، ص ۱۰۳-۹۳.
۴. شجاع، رضا؛ پورسلطانی زرنیدی، حسین (۱۳۹۰). «تعیین اعتبار و پایایی پرسشنامه تناقض‌های اخلاقی در ورزش»، نشریه پژوهش در علوم ورزش، ۱۱، ص ۱۱۸-۱۰۳.
۵. فتوحی قزوینی، فرانک؛ خزاعی، زهرا (۱۳۸۷). «ارزیابی اخلاقی دانشگاه مجازی»، ۳(۲)، ص ۴۲-۳۱.
۶. قره، محمدعلی؛ شجاع، رضا (۱۳۹۱). «بررسی قابلیت‌های تصمیم‌گیری دانشجویان تربیت بدنی در وضعیت‌های دشوار اخلاقی»، نشریه مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۵، ص ۴۶-۳۱.
۷. قلی‌پور، آرین؛ پورعزت؛ علی‌اصغر؛ سعیدی‌نژاد، مجید (۱۳۸۶). «عوامل موجد رفتارهای ضد شهروندی در سازمان‌ها»، فصلنامه علوم مدیریت ایران، ۲(۸)، ص ۲۹-۱.
۸. محمدخانی، مهرانگیز؛ بلالی، اسماعیل؛ محمدی، اکرم (۱۳۹۲). «تأثیر عوامل سازمانی بر سطح اخلاق کار در میان کارکنان ادارات دولتی (مورد شهرستان خوانسار)»، نشریه جامعه‌شناسی کاربردی، ۵۰، ص ۱۶۴-۱۴۳.

9. Andrew J Dewar, Maria Kavussanu. (2011). "Achievement goals and emotions in golf: The mediating and moderating role of perceived performance", *Journal Psychology of Sport and Exercise*;12:525-532.
10. Banville D, Desrosiers P, Genet-Volet Y. (2000). "Translating questionnaires and inventories using a cross-cultural translation technique", *Journal teaching in physical educ*;19:374-87.
11. Barbara H M, William F. (2005). "Statistical methods for health care research". Lippincott Williams and Wilkins", A welters clawer company;325-330.
12. Bartels D. M, Medin D L. (2007). "Are morally-motivated decision makers insensitive to the consequences of their choices?" *Psychological Science*;18:24-28.
13. Boardley I D, Kavussanu M. (2007). "Development and validation of the moral disengagement in sport scale". *Journal of Sport & Exercise Psychology*;29:608-628.
14. Burns N, Grove S K. (1999). "Understanding Nursing Research", 2 nd Ed. Philadelphia. W. B. Saunders Company;321.
15. Christine L P, Richard S, Carole K, Thomas S P, Robert M W. (2014). "Reliability and validity for the measurement of moral disengagement in pharmacists". *Research in social and administrative pharmacy*;10(2):297-312.
16. Corrion K S, Scoffier C, Gernigon F, Arripe-Longueville D. (2010). "Development et validation d'une échelle courte mesurant le désengagement moral en sport (ECDMS), Development and factorial validity of a moral disengagement in sport short scale". *Psychiatrie de l'enfant*;36(6):495-503.
17. Grave S M, Stephen F. (2008). "Student cheating habits: A predictor of workplace deviance". *Journal of Diversity Management*;3(1):15-22.
18. Gwebu A M. (2008). "Beyond testing: Cognitive moral reasoning and ergogenic aids in sport". Dissertation at University of Idaho:136.
19. Hu L, Bentler P M. (1999). "Cutoff criteria for fit indices in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives", *Structural Equation Modeling*;6:1-55.
20. Langlois L, Lapointe C. (2007). "Ethical leadership in Canadian school organizations", *London, Educational Managers Administration and Leadership*;35(2):247-260.
21. Marques P A, Pereira J A. (2009). "Ethical ideology and ethical judgments in the Portuguese accounting profession", *Journal of buseness ethic*;86:227-242.
22. Miltiadis Proios. (2010). "Development and validation of the Moral Orientation of Students in Physical Education Questionnaire (MOSPEQ)". *Educational Research and Evaluation*;16(3):249-268.
23. Peppas S C, Diskin B A. (2009). "College courses in ethics: do they really make a difference", *International Journal of Educational Management*;15 (7):347-353.